

Verksamhetsanalys 2019 inför 2020

Organisation: 4318 Planeringsenhet Gata/park (4522 Planering)

1. Verksamhetsbeskrivning

- **Uppdrag**

Samhällsbyggnadsförvaltningen och Planeringsenheten har från kommunfullmäktige delegerats ansvaret att de "tekniska system" som bär upp vårt moderna samhälle fungerar på ett säkert sätt. Vårt arbete ska ske med låg miljöpåverkan, vara hållbart, professionellt och kostnadseffektivt. Planeringsenheten ansvarar för handläggning av trafik/parkeringsfrågor, trafiksäkerhet, planering, förvaltning samt utgöra beställare för årlig drift av tilldelat ansvarsområde. I beställaruppdraget ingår upphandling av externa tjänster samt årsbeställning till kommunens interna utförare.

I uppdraget ingår även planering och verkställande av Samhällsbyggnadsförvaltningens re-investeringar.

- **Kund**

Motala kommuns invånare måste anses som Planeringsenhetens främsta och viktigaste kund då Planeringsenhetens grunduppdrag huvudsakligen är anslagsfinansierat och skall tillgodose boende och verksamma i kommunen. Detta i form av service och vägledning samt välskötta, trygga och säkra utomhusmiljöer. Denna kundgrupp blir allt mer krävande och förväntar sig en kvalitativ och hög servicenivå. Genom sociala medier och andra lättillgängliga forum förväntas transparens, insyn och påverkan som ställer allt högre krav på verksamheten ur ett kundperspektiv. Vidare rör det sig om myndighetsutövning där företag och privatpersoner söker tillstånd att ianspråkta allmän plats eller parkeringstillstånd vid funktionshinder eller för nyttoändamål.

- **Processer**

Planeringsenheten är till sin helhet en administrativ enhet som utöver verkställandet av tilldelat grunduppdrag även stödjer interna processer inom organisationen. En viktig sådan är samhällsbyggnadsprocessen inom viken frågor kopplat till Motala kommuns tillväxt hanteras. Exempel på frågor som hanteras inom processen är företagsetableringar, framtagande av detaljplaner, genomförande av investeringsprojekt etc. Arbeten inom samhällsbyggnadsprocessen är prioriterat och innebär tidvis att enheten inte fullt ut klarar att hantera grunduppdraget fullt ut. Andra interna processer där enheten är aktiva är Initiativ företagsklimat, STYRSAM, Samhällsbyggnadsförvaltningens ärendehanteringsprocess, Genomförandeprocessen för investeringsprojekt m.fl.

- **Externa entreprenörer**

Driften i den östra kommundelen är upphandlad och utförs av extern entreprenör. Andra driftstjänster som helt eller i delar utförs av externa aktörer är bl.a. vinterväghållning, P-övervakning, belägningsunderhåll/asfaltering, broreparationer, bekämpning av Björnloka, containertömning och viss avancerad trädbeskärning. Konsulter köps också in i allt högre grad för specifika uppdrag, exempel på sådant är trafikplanering och projektering.

- **Servicegarantier**

Inom verksamheten finns två servicegarantier. En gällande handläggning av P-tillstånd för rörelsehindrade och en för parkskötsel, vilka uppfylls. Ytterligare servicegarantier bör framarbetas för att bemöta ökade service krav samt skapa indikatorer avseende kvalitetsuppföljning för utvalda delar av verksamheten. Exempelvis kan en sådan servicegaranti vara kopplad mot den metod som numera används för vinterväghållning på prioriterade GCM-vägar.

Volymmått

Om nuvarande anslagsram idag är korrekt utifrån verksamhetens åtaganden och volymer är mycket svårbedömt. Inom verksamheten finns god kunskap kring mängder/ytor/volym men saknas gör mätbara faktorer och kostnadsnyckeltal för att på ett mer detaljerat sätt kunna mäta dess produktivitet och kostnadseffektivitet. Även för kvalitet saknas tydligt uppsatta indikatorer för att på ett bra sätt följa upp den del av verksamheten som är anslagsfinansierad. En annan faktor som måste tas i beaktning är tillkommande kapitaltjänstkostnader vid nyinvesteringar. Här pågår ett arbete för att kartlägga hur Kommunstyrelsens ökande investeringar i framtiden kommer att påverka den anslagsfinansierade delen av Gata & Park. Sedan den nya organisationen trädde i kraft 1 januari 2019 finns goda förutsättningar att få fram goda uppföljningsnycklar men detta kräver ett omfattande arbete och eftertänksamhet.

2. Kund/medborgare

2.1 Nulägesanalys utifrån ett kund-/medborgarperspektiv

Nulägesanalys Kund

- **Kundnöjdhet**

Man kan konstatera att det finns stora mängder data men det krävs analyser och bearbetning av data för att få fram nyckeltal och kvalitetsindikatorer som kan användas för att följa upp verksamheten. Önskvärt vore också att en mer ordnad kunddialog för att dels bemöta kunders behov men också få respons på utfört arbete som en kvalitetsindikator.

Initiativ företagsklimat som är ett arbete med att skapa bättre relationer med kommunens företagare är något som pågår som också kommer att ge vissa indikationer på kundnöjdhet.

I Infracontrol/Dialog Motala finns sådana data. Datat är svårläst och inte tillräckligt kvalitetssäkrat för att kunna använda för någon detaljerad uppföljning.

Kritik på teknik är en medborgardialog som genomförs var tredje år vilken ger en indikation på hur man upplever kommunens utomhusmiljö. Kritik på teknik kommer att genomföras under 2019.

Kvalitetsindikatorer

Mätbara kvalitetsindikatorer för Planeringsenheten i sin nuvarande form saknas och måste framarbetas.

2.2 Framtidsanalys utifrån ett kund-/medborgarperspektiv

Framtidsanalys Kund

- **Volymutveckling**

De investeringsvolymerna i kommunala allmänna ytor som varit under några år kan förväntas fortsätta vara höga med tanke på kommande besöksnäringsetablering. Nuvarande investeringstakt överstiger det avskrivningsutrymme som finns. Hur framtida avskrivningar skall hanteras är en högst relevant fråga att lösa. I nuvarande form utgör avskrivningskostnader en så pass betydande del att man kan se det som att ett tak är nått för vad enheten klarar av om inte personal skall sägas upp. Å andra sidan så kan man förutse en större mängd företagsetableringar och en tillväxt som kommer att ställa ökade krav på verksamhetens tjänstemannaorganisation. Olika typer av verksamhetsetableringar genererar främst administrativt arbete i form av detaljplaner, utredningar och myndighetsutövning men skapar desto mindre arbete för kommunens interna utförare.

Tillkommande besöksnäring och affärsverksamheter kommer också ställa krav på Gata & Park som serviceverksamhet. Ambitionsnivåer och frekvens kan vara faktorer som behöver ses över för att tillmötesgå besöksnäringen och besökares krav på renhållning och skötsel. Detta kan innebära att viss omställning av verksamheten kan vara nödvändig.

- **Önskemål**

Man kan konstatera att allmänhetens krav och förväntningar på offentlig service ständigt ökar. Även internt inom kommunen ställs allt högre krav på verksamheten. Tillgänglighet, spårbarhet och uppföljning är några av kraven som ständigt ökar.

- **Myndigheters krav**

Generellt ställs allt högre myndighetskrav i form av dokumentation och lagkrav i frågor där kommunen tidigare var ensamt rådiga. Dessa krav innebär ökade administrativa insatser i flertalet av verksamhetens aktiviteter vilket i sin tur leder till ökade kostnader och långsammare processer.

Verksamhetens omfattning och avsaknaden av mätbara faktorer för uppföljning av verksamheten gör det mycket svårt att med säkerhet säga att verksamheten lever upp till dagens myndighetskrav.

- **Teknisk utveckling**

Inom dem områden där verksamheten är aktiv finns en mycket hög teknisk utveckling. Det kan handla om 3D-scanning för effektivare projektering, utveckling och/eller anpassningar av maskiner och digitala hjälpmedel för planering, arbetsorderhantering, uppföljning etc. Under 2017 infördes ett kommungemensamt förvaltningssystem, Geosecma som är ett GIS-baserat digitalt hjälpmedel för fysisk samhällsplanering och förvaltning vilket verksamheten använder sig av till viss del.

Dagens digitala utveckling ställer krav på verksamheten i två viktiga avseenden. Rent konkurrensmässigt måste verksamheten vara mottaglig för ny teknik och digitala hjälpmedel för att vara jämförbara med andra kommuner och privata aktörer i branschen. Som arbetsgivare är det också viktigt att kunna erbjuda nutida och moderna arbetsmetoder för att vara en attraktiv arbetsgivare för yngre. Digitalisering och teknisk utveckling måste ses som en utmaning för verksamheten, dels ekonomiskt men också kompetensmässigt.

- **Tillväxt**

Om Motala växer så genererar det ytterligare offentliga ytor i form av vägar, GC-vägar, grönytor etc. Alla sådana åtgärder genererar också ett framtida skötsel- och reinvesteringsbehov. Detsamma kan sägas om olika typer av evenemang och etableringar. De genererar både liv och rörelse och intäkter till staden men samtidigt angenäma utmaningar för Gata & Parkverksamheten. Vid utformning av våra offentliga miljöer bör framöver hänsyn tas till återkommande större evenemang så att vi kan bygga lösningar som passar både i vardagen och vid evenemang utan större anpassningar. Olika typer av etableringar som turistnäring, handelsområden och bostadsområden ställer alla krav på verksamheten på olika sätt. Ett yttre handelsområde har idag lika många eller fler besökare än centrum och bör kanske hanteras annorlunda mot vad det gör idag. För 10 år sedan ansågs ett yttre handelsområde vara ett "tyst industriområde" medan det idag har omvandlats till ett blomstrande handelsområde, där är Bråstorp ett bra exempel.

Tillväxten har också stor påverkan på verksamhetens prioriteringar. Tillväxt medför ökade investeringskrav på kommunen vilket i sin tur gör att den förvaltande delen, både praktiskt genomförande och administrativt, prioriteras ned när dessa ställs mot varandra. Därmed måste alltså även tillväxtfrågan kopplas samman med egenregiverksamhetens framtida kapacitet i förhållande produktivitet/kostnad. Om man över tid kommer att klara av att bemöta dem krav som tillväxten innebär på ett kostnadseffektivt sätt är idag en mycket osäker fråga.

- **Hållbarhet**

Framtida hållbarhet hänger naturligtvis delvis samman med dagens val av metoder etc. som nämnts tidigare. En annan aspekt som sannolikt påverkar t.ex. vinterväghållning i kostnadsdrivande riktning är ambitionen att få fler att gå, cykla och åka kollektivt. Framför allt så ställer detta krav på vinterväghållning av GC-vägar för säkrare framkomlighet. En annan sak som blir allt mer aktuellt är att ordna lokalt omhändertagande av dagvatten vilket rätt utformat kan ge ytterligare kvaliteter och/eller lägre långsiktiga driftkostnader och positiva miljöaspekter vid t.ex. omdaningsprojekt men som samtidigt ofta ger en något större investeringskostnad.

- **Externa aktörer**

Den verksamhet som finns inom Gata & Park är precis som stora delar av övrig verksamhet i hög grad beroende av externa aktörer på olika vis. Det rör sig till exempel om Naturvårdsverket, Trafikverket, Länsstyrelsen och Region Östergötland. Det är svårt att se exakt vilken påverkan som dessa aktörer kan ha på verksamheten över tid men man kan anta att kraven snarare ökar än minskar.

2.3 Prioriterade områden utifrån ett kund-/medborgarperspektiv

* Områdesklassificering - sätta standard/ambitionsnivå utifrån geografiskt läge och kundnytta.

* Fokus på att identifiera reinvesteringsbehov/underhållsskuld - livscykelkostnader vid nya investeringar.

* Omställning av skötselmetoder/utförare.

3. Medarbetare/Kompetensförsörjning

3.1 Nuläges och behovsanalys

Arbetstakten får anses vara hög vid enheten. Vidare är kommunen i en expansiv fas, inte minst med anledning av större nyetableringar så som Lalandia. Detta ställer stora krav på enheten. Det kommer fler nya företag vilket genererar ett större tillsynsbehov, ökat tryck på kommunen att ta fram fler detaljplaner m.m. Till detta tillkommer även utmaningen för kommunerna generellt avseende ökade utgifter som inte täcks upp av ökade intäkter.

Ovanstående framtid och att samtidigt hantera ett till stor del förändrat uppdrag är en stor utmaning för enheten. Enheten kommer att behöva förändra arbetssätt med planering och uppföljning så att över- och felbelastningar inom enheten kan och en god arbetsmiljö upprätthålls. Under kommande år kommer det vara av största vikt att vi säkerställer att vi "håller i och håller ut" och orkar genomföra den förändring som krävs för att möta framtida utmaningar.

Enheten har under de senaste två till tre åren inte varit fulltalig någon gång. Detta har såklart påverkat produktiviteten och prioriteringar inom enheten. Enhetens grundbemanning måste omprövas och värderas utifrån det mer omfattande grunduppdraget som enheten nu ska genomföra. Konstateras kan dock att det finns en tydlig obalans i resursfördelningen mellan gatuförvaltningskompetens och parkförvaltningskompetens. Enhetens nuvarande bemanning motsvarar fem helårsarbetare som arbetar med parkfrågor medan bara en helårsarbetare jobbar med gatufrågor. Detta behöver korrigeras snarast då gatuuoppdraget är mer omfattande. Svåra ekonomiska förutsättningar kommer att göra det mycket svårt att bemanna enheten fullt ut utifrån det behov som idag finns. Detta innebär att enheten heller inte kan förväntas leverera i den omfattning den skulle göra om den var fullt bemannad.

Erfarenheten visar att det är mycket svårt att rekrytera erfaren personal som kan vara med och bidra till en utveckling för enheten. Många gånger krävs stora insatser för att få oerfaren personal att bli självgående medarbetare. Här behövs en översyn för att utreda varför situationen är som den är. Kritiskt är behovet av gatuingenjörer med erfarenhet och god kunskap i förvaltningsfrågor samt upphandlingskompetens.

Personalomsättning

År: 2018 **Period:** December **Verksamhet:** Alla verksamheter **Sysselsättningsgrupp:** Alla exkl vilande **Anställningstyp:** Månadsanställda **Avtal:** Anställda enligt AB

	Extern avgång	- varav egen begäran	- varav extern egen begäran	Snittanställda ack
Planering Gata&Park				9.5
Naturvård				2.9
Planering				5.6
Skogsvård				1.0

Pensionsprognos

Endast en person uppnår pensionsålder de närmaste åren.

Befattning - antal personer

	Antal personer	Medelålder
Planering Gata & Park	= 10	= 38
Naturvård	3	31,7
Planering	6	41,8
Skogsvård	1	34,0

Sjukfrånvaro

Sjukfrånvaron är mycket låg, ca 1 % under 2018, även under 2016 och 2017 var den under 2,5 %. Detta kan jämföras med den totala sjukfrånvaron i kommunen som är drygt 6 %

Arbetsmarknadsprognos

I den högkonjunktur vi befinner oss i är det mycket svårt att rekrytera personal generellt. Det som enheten framförallt finner svårt att hitta är resurser med gatuunderhållskompetens (gatuingenjörer) samt trafikkompetens (trafikingenjörer och trafikplanerare). Flertalet rekryteringar har avbrutits med uteblivna ansökningar. Inom parkförvaltning, skog och natur är det relativt enkelt att hitta resurser och personalomsättningen är avsevärt lägre.

Kritiska befattningar

Generellt görs bedömningen att påverkan blir stor inom ett arbetsområde då personal slutar. Det tar tid att få in ny personal som ersätter och vidare är det en utmaning att inte tappa för mycket produktion vid personalomsättning. Trafikkompetens för att fullgöra enhetens uppdrag vad gäller myndighetsutövning är kritiskt för enheten. Idag är man två anställda inom området varav en har rätt utbildning för det arbete som skall utföras och person nummer två understödjer i enklare frågor och administration. En uppsägning eller långtidssjukskrivning skulle innebära relativt svåra konsekvenser.

På enheten finns idag endast en gatuingenjör som tar ett mycket stort ansvar. Det skulle vara förödande för enheten om denna person skulle bli långtidssjukskriven eller valde att gå till en annan arbetsgivare.

Talanginventering

Historiskt har planeringsenheten varit en "platt organisation" där man antingen varit handläggare, administratör eller chef. Ambitionen är att utveckla organisationen med införande av samordnare och vidare arbeta mer i projektform, både vad gäller grunduppdrag och i utvecklingsprojekt. Möjligheten till större ansvar och utveckling förväntas bli klart större nu och det ges även en större möjlighet att avancera i organisationen.

Gap-analys

Då planeringsenheten från 1 januari 2019 har ett till stor del förändrat uppdrag är analysen svår att genomföra i dagsläget. Enhetens grundbemanning måste omprövas och värderas utifrån det mer omfattande grunduppdrag enheten nu ska genomföra. Konstateras kan dock att det finns en tydlig obalans i resursfördelningen mellan gatuförvaltningskompetens och parkförvaltningskompetens. Enhetens nuvarande bemanning motsvarar fem helårsarbetare som arbetar med parkfrågor medan bara en helårsarbetare jobbar med gatufrågor. Detta behöver korrigeras snarast då gatuuppdraget är mer omfattande. Vidare saknas den upphandlingskompetens som kommer att krävas framöver för att enheten skall kunna fullgöra sitt ansvar som gata och parkförvaltare.

Kvalitetsindikatorer

Besöksnäringsetableringar och generellt högre ställda krav på utomhusmiljöer är i allra högsta grad en utmaning för Planeringsenheten. Med nuvarande ekonomiska förutsättningar kommer enheten ha mycket svårt att leva upp till förväntade leveranskrav utan att göra en större omställning på utförarsidan. Allt striktare regelverk och myndighetskrav är ytterligare en fördyrande faktor som påverkar enhetens leveransförmåga. Exempel på sådant är Länsstyrelsens krav på hur stadsnära träd skall hanteras, markföroreningsfrågor, krav på luftmätningar etc.

Trenden vad gäller teknisk utveckling är också något som ställer kompetenskrav och är kostnadsdrivande. Utvecklingen går så pass fort att standarder inte hinner med och det blir mycket svårt att bedöma livslängd och framtida kostnader i vissa avseenden. Belysningsanläggningen och LED tekniken är ett exempel på sådan teknik. Idag består en belysningspunkt av betydligt många fler komponenter där det idag inte finns någon framtagna standard att följa.

3.2 Målsättning och prioriteringar

Målet inför 2020 är att ha ekonomisk fördelning som medger en god bemanning för att klara uppdraget som kommunens gatu- och parkförvaltare. Detta innebär viss omställning samt 3-4 nyrekryteringar.

4. Ekonomi

4.1 Nulägesanalys Ekonomi

Enheten är anslagsfinansierad och anslaget avser det drift och förvaltningsuppdrag som tilldelats enheten. Enhetens ekonomiska förutsättningar är idag mycket osäkra efter den omorganisation som genomförts. En ekonomisk analys kommer att genomföras under 2019 för att inför 2020 med precision kunna bedöma enhetens ekonomi. Konstateras kan att framtida avskrivningar ekonomiskt är den enskilt största utmaningen.

Tillkommande skötselytor och kostnader för hantering av dagvatten är ytterligare faktorer som har stor påverkan på det anslag som tilldelas enheten. Stora effektiviseringar kommer att krävas samt en minskad årsbeställning till kommunens interna utförare för att minska fasta kostnader och skapa större flexibilitet inom anslagsramen. Exempel på ett sådant scenario kan vara en kostnadsdrivande vinter som måste generera minskad ambitionsnivå vad gäller skogs och parkskötsel för att säkerställa ett resultat i balans. Detta är inte möjligt idag då enheten måste stå för en betydande del av intäkterna hos kommunens interna utförare. Att upphandla flera tjänster via ramavtal skulle ge den flexibilitet som är önskvärd.